

SVENSKT NÄRINGSLIV

Finansdepartementet

Vår referens/dnr:

2024-33

Er referens/dnr:

FI2024/00259

20240502

Remissvar

Slutbetänkande ”En reform för datadelning” (SOU 2023:96)

Svenskt Näringsliv har tagit del av slutbetänkandet ”En reform för datadelning” och tackar för möjligheten att framföra synpunkter.

För näringslivet är det viktigt att den offentliga sektorns verksamheter bedrivs effektivt och med hög kvalitet. Det är därför mycket viktigt med en reform som ökar förmågan att dela data inom och med offentlig förvaltning. Det krävs för den offentliga sektorns utveckling, men det skapar också förutsättningar för digital innovation i näringslivet.

Sverige står inför ett antal stora samhällsutmaningar där förmågan till omställning är central. Företags framgångar i att nyttja digitaliseringens möjligheter är avgörande för Sveriges innovations- och konkurrenskraft. För att klara utmaningarna behöver både offentliga och privata aktörer enkelt och säkert kunna dela och använda data.

Utredningen konstaterar att nivån av förvaltningsgemensam interoperabilitet inte är tillräcklig för att realisera datadelningens nyttor eller för att uppnå EU:s eller Sveriges mål för offentlig förvaltnings digitalisering. Utredningen anger också att andra länder, såsom Finland, Danmark, Norge och Frankrike har nått längre och att ett skäl till det är att länderna haft både tydligare ambitioner och tydligare styrning av förvaltningen när det gäller att få grundläggande förutsättningar för förmågan till datadelning på plats.

Svenskt Näringsliv stödjer utredningens föreslag som syftar till att främja datadelning genom ökad interoperabilitet inom den offentliga förvaltningen genom att

- ett tydligt politiskt mål att uppnå förvaltningsgemensam interoperabilitet etableras,
- införa en ny lag om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.
- myndigheten för digital förvaltning, Digg, får föreskriftsrätt inom området, och
- den nya lagen träder i kraft den 1 januari 2025.

Viktigt att reformen kommer på plats fort

Svenskt Näringsliv Confederation of Swedish Enterprise

Postadress/Address: SE-114 82 Stockholm Besök/Visitors: Storgatan 19 Telefon/Phone: +46 (0)8 553 430 00
svensknaringsliv.se Org. Nr: 802000-1858

Det är centralt att förslagen för att nå förvaltningsgemensam interoperabilitet kommer på plats och börjar tillämpas och ger avsedd effekt snarast möjligt. Ju längre tid som går desto större risk att det hinner etableras ännu fler sätt att dela data utan att beakta ett förvaltningsgemensamt perspektiv och desto svårare och kostsammare kommer insatserna för att bli interoperabla vid datadelning sannolikt bli.

Privata aktörer

Utredningen föreslår att den nya lagen ska användas vid datadelning inom den offentliga förvaltningen.

Nyttan av att använda interoperabilitetslösningar ökar ju fler som använder dem. Användning av interoperabilitetslösningar bör därför omfatta en så bred krets av myndigheter och andra aktörer som möjligt.

Utredningen har övervägt om även privata aktörer bör omfattas av den nya lagen. Privata aktörer utför ju ibland samma tjänster åt kommuner och regioner, som kommuner och regioner annars utför själva. Privata aktörer omfattas i flera sammanhang även av samma lagstiftning som kommuner och regioner, till exempel privata vårdgivare som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen och skolor med privata huvudmän. Data delas även i många andra sammanhang mellan privata och offentliga aktörer. Utredningen har beaktat dessa fakta men kommit till slutsatsen att privata aktörer inte ska omfattas av det aktuella förslaget.

Som stöd för den slutsatsen pekar utredningen på möjligheten för privata aktörer att frivilligt tillämpa de nationella interoperabilitetslösningarna. Det är bra. Inom vissa sektorer har dock frivillighet varit otillräckligt. När det exempelvis gäller Patientdatalagen (2008:355) och den nya lagen (2022:913) om sammanhållna vård och omsorgsdokumentation, har avsaknaden av krav på datadelning mellan omsorgsverksamheter och vårdverksamheter medfört att datadelning fortfarande inte sker som avsett varken mellan offentliga eller privata utförare.

Utredningen förmodar att privata aktörer i vissa sektorer ändå kommer omfattas av den styrning som ska gälla sektorsvis. Svenskt Näringsliv anser att privata aktörer inom i vart fall sjukvård, omsorg och socialtjänst bör omfattas. Det skulle inom dessa sektorer annars skapa oerhörda problem om en ny ordning för kompatibla system och datadelning inte från början återspeglade det faktum att hela välfärden utförs av en mix av offentliga, privata och idéburna aktörer.

Svenskt Näringsliv delar utredningens mening att de privata aktörers tjänster eller produkter som upphandlas kommer att påverkas av utredningens förslag eftersom kraven i upphandlingarna ska utgå från den förvaltningsgemensamma styrningen.

Låt näringslivet bidra med kunskap och konkreta lösningsförslag

Utredningen föreslår att Myndigheten för digital förvaltning (Digg), ska ansvara för att ta fram nationella interoperabilitetslösningar och tillhörande föreskrifter. Digg kan också välja att rekommendera nationella interoperabilitetslösningar, som inte blir tvingande att använda.

Svenskt Näringsliv vill betona utredningens förslag att de nationella interoperabilitetslösningarna ska tas fram i samarbete mellan myndigheter *och andra aktörer*, exempelvis privata aktörer. Att lösningarna tas fram i samarbete möjliggör att de uppfyller de behov som finns, och att de utformas på ändamålsenliga sätt och blir möjliga och relevanta att använda. Det är viktigt att lösningarna fokusera på förmågan att dela

information utan att peka på specifika tekniska system eller specifika krav som ska användas. Interoperabilitetslösningarna får inte hindra innovation och teknikutveckling. Samarbetet bör präglas av ett öppet, inkluderande och transparent arbetssätt som skapar bred uppslutning kring och förankring av arbetet i alla led, till exempel både huvudmän, utförare och leverantörer. Därigenom maximeras möjligheten att bestämmelserna ger avsedd nyttoeffekt.

Enligt Digg ligger svenska företag högst i Europa när det gäller användningen av digital teknik och innovation. Att aktivt låta näringslivet bidra med kunskap och konkreta lösningar påskyndar den digitala utvecklingen i offentlig sektor.

Svenskt Näringsliv vill avslutningsvis också understryka vikten att följa upp nyttan av att de nationella interoperabilitetslösningarna implementeras enligt bestämmelserna och att de skapar avsedda nyttor.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Göran Gren

Carola Ekblad